

(Ψ)

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه صالحات

شهرستان فولادشهر

تحقیق پایانی سطح دو(کارشناسی)

عنوان

چهل صفت مؤمن

برگزیده از روایت صدوسه صفت مؤمن

استاد راهنما

سرکار خانم شکوفه محمودی

استاد داور

سرکار خانم سعیده سیادت موسوی

پژوهشگر

شریفه محمودی

تابستان ۹۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات

۲مقدمه
۴	۱ - ۱ تعریف و تبیین موضوع
۴	۲ - ۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۴	۳ - ۱ اهداف و فوائد تحقیق
۵	۴ - ۱ پیشینه ی موضوع تحقیق
۶	۵ - ۱ سؤال های تحقیق
۶	۶ - ۱ فرضیه تحقیق
۶	۷ - ۱ روش تحقیق
۶	۸ - ۱ ساختار تحقیق
۷	۹ - ۱ واژگان کلیدی تحقیق
۸	۱۰ - ۱ محدودیت ها، مشکلات و موانع تحقیق

بخش دوم: صفات مؤمن

فصل اول: صفات مؤمن در ارتباط با خود

۱۴	۱-۱-۱ جوال الفکر (*اندیشمند*)
۱۶	۱-۱-۲ اوسع النّاسِ صَدْرًا (*شرح صدر*)

۱۷ نشانه های شرح صدر
۱۸ ۲-۱-۳ و أذلُّهُمْ نَفْسًا (*متواضع و خاکسار*)
۱۹ ۲-۱-۴ بِشَرِهِ فِي وَجْهِهِ وَ حُزْنِهِ فِي قَلْبِهِ (*چهره شادمان و حزن درونی*)
۲۱ ۲-۱-۵ مُتَبَشِّرًا بِفَقْرِهِ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَ أَحْلَدَ مِنَ الْصَّلْدِ (*مقاومة در برابر فقر*)
۲۳ ۲-۱-۶ إِلْفَهُ التُّقَى (*پرهیزکار*)
۲۵ ۲-۱-۷ وَ حِلْفَهُ الْحَيَاةِ (*با حیاء*)
۲۶ حیاء از خدا
۲۶ حیاء از خود
۲۷ حیاء از مردم
۲۸ ۲-۱-۸ كثيَرَ الْحَذَر (*محاط*)
۲۹ ۲-۱-۹ قَلِيلَ الْزَلَلِ (*خطاهای کم*)
۳۰ ۲-۱-۱۰ حركاتُهُ أَدَبُ (*آراستگی فعالیت ها*)
۳۲ ۲-۱-۱۱ كلامُهُ عَجَبٌ (*کلام دلپسند*)
۳۲ ۲-۱-۱۲ وَقُورًا (*متین و آرام*)
۳۳ ۲-۱-۱۳ رَضِيَا (*راضی از زندگی*)
۳۵ ۲-۱-۱۴ شَرِيفًا (*اصیل و محترم*)
۳۶ ۲-۱-۱۵ ذا عَزْمَةٍ فِي يَقِينٍ (*اراده قوی همراه با یقین*)

۳۸	۲-۱-۱۶ وَ لَا يَأْنِي بِمَا يَشْتَهِي (*توجه نداشتن به آرزوها*)
۳۹	۲-۱-۱۷ عِلْمُهُ زَكِيٌّ (*دانسته های نیکو و پاک*)
۴۰	۲-۱-۱۸ غَضَّ الْطَّرَفِ (*دوری از نگاه حرام*)
۴۲	۲-۱-۱۹ وَ لَا يَتَعَلَّمُ إِلَّا لِيَعْلَمَ (*به دنبال یادگیری برای دانستن*)
۴۳	۲-۱-۲۰ يَطْلُبُ النَّهَارَ مَعِيشَتَهُ (*سخت کوش در طلب روزی حلال*)
فصل دوم: صفات مؤمن در ارتباط با دیگران	
۴۷	۲-۲-۱ جَمِيلُ الْمُنَازِعَةِ (*خوشگو*)
۴۹	۲-۲-۲ كَرِيمُ الْمُرَاجِعَةِ (*برخورد کریمانه*)
۵۱	۲-۲-۳ ضِحْنَكُهُ تَبَسِّمًا (*متبسما*)
۵۲	۲-۲-۴ إِجْتِمَاعُهُ تَعَلَّمًا (*ملاقات های علمی*)
۵۴	۲-۲-۵ مُعلِّمُ الْجَاهِلِ (*معلم انسان های جاهل*)
۵۵	۲-۲-۶ لَا يُؤْذِي مَنْ يُؤْذِيهِ (*عدم آزار رسانی*)
۵۷	۲-۲-۷ وَ لَا يَخُوضُ فِيمَا لَا يُعْنِيهِ (*غرق نشدن در گفتگوهای بیهوده*)
۶۰	۲-۲-۸ وَ لَا يَسْمُتُ بِمُصِيَّةِ (*عدم شادمانی در غم دیگران*)
۶۲	۲-۲-۹ أَبَا لَلْيَتَيمِ (*حامی یتیم*)
۶۴	۲-۲-۱۰ لَا يَكْسِفُ سَرًّا (*راز داری*)
۶۶	۲-۲-۱۱ وَ لَا يَهْتَكُ سَرْتَرًا (*پوشاندن معایب دیگران*)

راهکارها :

در طول تحقیق به نکاتی دست یافته ام که در اینجا فهرست وار برمی شمارم، به امید این که مورد استفاده مدیران، مربیان، نهادهای مربوطه و محققان قرار گیرد.

۱- انتشار و ترویج و زمینه سازی برای عمل به این روایت به عنوان یکی از بهترین سندهای تربیتی، یک وظیفه عمومی و فرهنگی است زیرا این روایت مجموعه ای زیبا و دلپذیر از رهنمودهای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) به شاگرد اول مکتب اسلام و قرآن، حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) می باشد که برای هریک از ما سازندگی فراوان دارد.

۲- می توان از این روایت در برنامه های زیر استفاده کرد:

الف- خود سازی.

ب- برنامه های مالی.

ج- برنامه های مذهبی.

د- روابط مدنی.

ه- مدیریت و رهبری داخلی (تنظیم و تعديل روابط اجتماعی داخلی)

ی- روابط با غیر مسلمین (تنظیم و تعديل روابط خارجی)

۳- برگزاری مسابقه ی کتابخوانی از متن و شرح آن و اهدای جوایز.

۴- به کار بردن صد و سه خصلت مؤمن بر روی تابلوهایی که سرتاسر شهر وجود دارد با کمک شهرداری.

۵- استفاده کردن از این حدیث در متن دروس دانشگاه و حوزه.

۶- صفات مؤمن را هم می توان از دیدگاه قرآن بررسی کرد.

فهرست منابع

قرآن

نهج البلاغه

الف) کتب فارسی

۱. اصفهانی، رضا، اخلاق برای همه، ج ۳، چاپ اول، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۶.
۲. الهامی نیا و دیگران، علی اصغر، اخلاق اسلامی، ج ۱، چاپ دوم، بی جا، اداره آموزش عقیدتی سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۸۵.
۳. تقوی دامغانی، رضا، نکته های نورانی چهل حدیث تربیتی از حضرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، ج ۱، چاپ اول، تهران: نخلیل، ۱۳۸۸.
۴. تهرانی، مجتبی، اخلاق الاهی، ج ۲۸، چاپ دوم، تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۶.
۵. حکیم، محمدتقی، سخنان حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام)، چاپ اول، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱.
۶. دستغیب شیرازی، عبدالحسین، قلب سلیم، ج ۱، چاپ ، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۴.
۷. شیخی قهی، ابوالفضل، مجالس المحبین، ج ۱، چاپ اول، تهران: نویسنده، ۱۳۸۴.
۸. فتحعلی خانی، محمد، علم اخلاق، ج ۱، چاپ دوم، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)، ۱۳۸۹.
۹. قائمی، علی، اخلاق و معاشرت در اسلام، بی چا، بی جا، بی تا.
۱۰. محدثی، جواد، اخلاق معاشرت، چاپ سی و سوم، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۱.

۱۱. ———، درسنامه اخلاق، چاپ اول، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)، ۱۳۹۰.
۱۲. ———، برگرانه شرح چهل حدیث امام خمینی (رحمه اللہ)، چاپ ، قم: نشر هاجر، ۱۳۸۹.
۱۳. مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، **فضائل و رذائل**، ج ۱، چاپ سوم، بی جا، مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه، ۱۳۷۳.
۱۴. نراقی، احمد، **معراج السعاده**، چاپ اول، تهران: راه علم، ۱۳۸۶.
۱۵. نیلی پور، مهدی، **مکتب اخلاقی پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)**، چاپ دوم، قم: سلسیل، ۱۳۸۵.

(ب) کتب عربی

۱۶. آمدی، عبدالواحد، **غزال الحكم و درالكلم**، ترجمه: محمدعلی انصاری، چاپ دوم، قم: امام عصر(عج الله تعالى فرجه شریف)، ۱۳۸۲.
۱۷. بابویه قمی، محمد بن علی بن حسین، **حصال**، ج ۱، چاپ دوم، قم: انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۰۳ ه.ق.
۱۸. حرانی، حسن بن علی بن حسین بن شعبه، **تحف العقول**، چاپ دوم، قم: انتشارات جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ ه.ق.
۱۹. حرعاملی، محمد بن حسین بن علی بن حسین، **وسائل الشیعه**، ج ۲۱ و ۲۱، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۹ ه.ق.

۲۰. حمیری قمی، عبدالله بن جعفر، **قرب الإسناد**، بی چا، تهران: انتشارات کتابخانه نینوی، بی تا.
۲۱. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، **المفردات فی غریب القرآن**، ترجمه: غلامرضا خسروی حسینی، ج ۱ و ۲ و ۳، چاپ چهارم، قم: المکتبة المرتضویہ لـ احیاء الآثار الجعفریہ، ۱۳۸۳.
۲۲. ری شهری، محمد، **میزان الحكمه**، ترجمه: حمیدرضا شیخی، ج ۱ و ۶ و ۷ و ۹ و ۱۱ و ۱۳، چاپ اول، قم: دارالحدیث، ۱۳۷۷.
۲۳. صالحی، هاشم، **رهگشای انسانیت سخنان گهربار حضرت رسول اکرم(صلی الله علیه و آله و سلم)**، ترجمه: ابراهیم احمدیان، چاپ اول، قم: گلستان ادب، ۱۳۸۱.
۲۴. طبرسی، ابوعلی الفضل بن الحسن، **ترجمه تفسیر مجمع البیان**، ج ۴، چاپ اول، تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰.
۲۵. عبدالله، ناصرعلی، **المعجم البسيط: (فرهنگ عربی به فارسی ساده)**، چاپ اول، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۷۷.
۲۶. قمی، عباس، **سفينة البحار**، ج ۸، بی چا، قم: دارالأسوة للطباعة والنشر، ۱۴۱۶ هـ.
۲۷. قیم، عبدالنبی، **فرهنگ معاصر میانه عربی - فارسی**، بی چا، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۳۸۶.
۲۸. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، ترجمه: محمدباقر کمره ای، ج ۱ و ۳، چاپ اول، تهران: دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، ۱۳۷۹.
۲۹. ———، **الکافی**، ج ۲، چاپ چهارم، تهران: دارالکتب اسلامیه، ۱۳۶۵.
۳۰. مجلسی، محمدباقر، **بحار الانوار**، ج ۶۴ و ۶۸ و ۷۵، بی چا، بیرون- لبنان: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۴ هـ.
۳۱. معرف، لویس، **لغت نامه یا فرهنگ بزرگ جامع نوین**، ترجمه: احمد سیاح، ج ۱ و ۲ و ۳، چاپ ششم، تهران: کتابفروشی اسلام، ۱۳۸۵.

٣٢. نراقی، مهدی، **علم اخلاق اسلامی**، ترجمه: جلال الدین مجتبوی، ج ۲، چاپ اول، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۷۷.
٣٣. نوری، میرزا حسین، **مستدرک الوسائل**، ج ۱ و ۶، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت لـإحياء التراث، ۱۴۰۸ هـ ق.